

Palliative Care - A Human Right

Prágai Karta, amely a szenvedés enyhítésére és a palliatív ellátás iránti igény alapvető emberi jogként való elismerésére kívánja ösztönözni az országok vezetőit

Az Európai Palliatív Szövetség (EAPC), a Nemzetközi Hospice-Palliatív Szövetség (IAHPC), a Worldwide Palliative Care Alliance és a Human Rights Watch nemzetközi emberjogi szervezet közösen fáradoznak azon, hogy a palliatív ellátást alapvető emberi jogként ismertessék el.

A palliatív ellátáshoz való jog

Az Egyesült Nemzetek Szövetségének egyezményei rögzítik, hogy a palliatív ellátás törvény által biztosított jog. Az ellátás iránti igényt a nemzetközi szervezetek alapvető emberi jogként ismerik el, tekintve, hogy minden embernek joga van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez. Amennyiben a beteg súlyos fájdalmakkal küzd, és országának kormánya nem biztosítja számára a palliatív ellátást, az kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmódnak minősül. A palliatív ellátás viszonylag alacsony költséggel eredményesen képes csökkenteni, sőt, akár megszüntetni a fájdalmat.

Ennek ellenére számos ország vezetése még nem tette meg a megfelelő lépéseket annak érdekében, hogy biztosítsa a palliatív ellátáshoz való jog gyakorlását a gyógyíthatatlan betegségekben szenvedők számára.

A palliatív ellátás definíciója

A WHO meghatározása alapján a palliatív szemléletű ellátás célja az életet veszélyeztető betegséggel küzdő betegek és családtagjaik életminőségének javítása, a szenvedés csillapítása és megszüntetése, elsősorban a fájdalom, valamint az egyéb testi, lelki és pszicho-szociális problémák korai felismerése és kifogástalan kezelése révén.

A palliatív ellátás a beteget, a családtagokat és a társas kapcsolatokat együttesen kezelő, multidiszciplináris megközelítésű ellátási forma. Bizonyos értelemben a palliatív ellátás a gondoskodás legalapvetőbb formáit kínálja a beteg számára, egyéni igényeknek megfelelően, az ellátás helyszínétől függetlenül akár a beteg otthonában, akár a kórházban.

A palliatív ellátás az élet tiszteletére épül. A halált az élet részeként kezeli, s ha eljön az ideje, nem késlelteti, ugyanakkor nem is siettetni azt. Célja a lehető legjobb életminőség biztosítása egészen a halál beálltáig.

Palliative Care - A Human Right

Az Európai Palliatív Szövetség (EAPC), a Nemzetközi Hospice-Palliatív Szövetség (IAHPC), a Worldwide Palliative Care Alliance és a Human Rights Watch nemzetközi emberi jogi szervezet

Felismerte,

- hogy a fejlett országokban a szív- és érrendszeri megbetegedések, valamint a daganatos betegségek okozzák a legtöbb halálozást, és hogy a betegek túlnyomó része a betegség folyamán fájdalomtól, fáradékonyságtól, depressziótól és egyéb kínzó tünetektől, például légszomjtól szenved,
- hogy a palliatív ellátás hatékony segítséget jelent ezeknek a betegeknek, valamint az egyéb krónikus betegségekben szenvedőknek: úgymint COPD, krónikus veseelégtelenség, az idegrendszeri betegségek közül a szklerózis multiplex vagy amiotrófiás laterálszklerózis (ALS), valamint a demencia késői szakaszában,
- hogy a palliatív ellátás maximálisan betegközpontú szemléletének köszönhetően az innovatív egészségügyi és a szociális ellátások kivételes modelljéül szolgálhat a szaktudást (pl. fájdalomcsillapítás), képességeket (pl. kommunikáció) és egyedi szemléletmódot (lásd a beteg egyedi, gazdag múlttal rendelkező személyként való kezelése) ötvöző holisztikus felfogásának köszönhetően.

Elismeri,

- hogy a fejlődő országokban az AIDS a vezető halálokok között szerepel, és a HIV/AIDS betegek gyakran küzdenek legyengülést okozó tünetekkel, és sok beteg küzd fájdalommal, gyengeséggel vagy egyéb, kimerültség érzetét keltő tünettel,
- hogy az egyéb fertőző betegségek, például malária vagy tuberkulózis is vezethetnek halálhoz, és a végstádiumban a betegeknek palliatív ellátásra lehet szüksége,
- hogy a fejlődő országokban a palliatív ellátást biztosító szervezetek működése jelentős hatással van a szenvedés mérséklésére, valamint fontos szerepet játszik a HIV/AIDS fertőzöttek és az egyéb betegségekben szenvedők életminőségének javításában,
- hogy számos beteg a betegsége előrehaladtával pszichoszociális és lelki támogatásra szorul.

Kijelenti,

- hogy a palliatív ellátás hatékonyan képes csökkenteni a szenvedést, és viszonylag alacsony költség mellett biztosítható,

Palliative Care - A Human Right

- hogy a palliatív ellátás előnyei nem korlátozódnak kizárólag az élet végére, hiszen a palliatív ellátás korábban megkezdett alkalmazása bizonyítottan javítja az életminőséget, és általa számos megterhelő, drasztikus beavatkozás elkerülhető.

Aggodalommal tölti el,

- hogy a palliatív ellátás bizonyított hatékonysága ellenére az ellátáshoz jutás biztosítása sok országban erősen korlátozott, és sok helyen – különösen a fejlődő országok egy részében – az ellátás egyáltalán nem hozzáférhető, és ez évente betegek millióinak okoz fölösleges és egyébként elkerülhető szenvedést.

Felhívja az állami vezetők figyelmét,

1. hogy olyan irányelveket dolgozzanak ki, amelyek maximális mértékben szem előtt tartják az életet fenyegető betegségekben szenvedők szükségleteinek kielégítését, ezért

- dolgozzanak ki olyan átfogó egészségpolitikát, melynek az egyéb ellátás mellett integrált része a palliatív ellátás,
- törvényileg biztosítsák, hogy a beteg hozzátartozói az ápolás ideje alatt és a halál beálltát követően is támogatást kapjanak.

2. biztosítsák az alapvető palliatív gyógyszerekhez való hozzájutást minden rászoruló beteg számára, beleértve az ellenőrzött szereket is. Ennek érdekében

- derítsék fel és töröljék el az indokolatlan korlátozásokat, amelyek akadályozzák az ellenőrzött gyógyszerek legitim alkalmazását,
- tegyék lehetővé olyan rendszer működtetését, amelynek keretein belül lehetőség van a gyógyszerek iránti igények felmérésére azért, hogy gondoskodni lehessen a szóban forgó készítményekhez való folyamatos hozzájutáshoz,
- biztosítsák a gyógyszerellátás és a gyógyszerforgalmazás kiszámítható és biztonságos rendszerét, hogy a betegek a prognózistól, a kezelés helyétől vagy a földrajzi helytől függetlenül hozzáférhessenek az opioid gyógyszerekhez.

3. minden szinten biztosítsák az egészségügyi dolgozók megfelelő képzését a palliatív ellátás és a fájdalomcsillapítás területén. Ennek érdekében

Palliative Care - A Human Right

- léptessék életbe a szükséges tantervi változtatásokat, hogy valamennyi egészségügyi dolgozó (orvos, ápoló, gyógyszerész, pszichológus, stb.) az alapképzés során alapszintű palliatív képzésben részesüljön, s így palliatív ellátásban tudja részesíteni a betegeket, függetlenül attól, hogy az egészségügy mely területén dolgozik,
- támogassák a posztgraduális és a palliatív szakorvosképzés beindítását és fejlesztését, hogy ezáltal biztosítani tudják a komplex kezelést igénylő betegek ellátását,
- az egészségügyi dolgozók számára biztosítsanak folyamatos továbbképzési lehetőséget a palliatív ellátás területén.

4. gondoskodjanak arról, hogy a palliatív ellátás integrálódjon az egészségügyi ellátás teljes rendszerébe,

- a helyi morbiditási és mortalitási mutatók és a lakosság területi megoszlása alapján dolgozzanak ki terveket palliatív osztályok, csoportok és programok kialakítására és működtetésére.

A regionális és a nemzetközi szervezetek képviselői

Szorgalmazzák:

- hogy a világ valamennyi országában az állami vezetés biztosítsa a betegek és családtagjaik számára, hogy élni tudjanak a palliatív ellátáshoz való hozzáférés jogával, azzal, hogy a palliatív ellátást az egészségügyi ellátó rendszer szerves részévé teszik, valamint biztosítják az alapvető gyógyszerekhez, így többek között az opioid származékokhoz való hozzáférést.
- hogy a legbefolyásosabb nemzetközi szervezetek, köztük az Európai Tanács, Az Európai Unió, az Egészségügyi Világszervezet, az Egészségügyi Világggyűlés, az Orvosok Világszövetsége és az Ápolók Nemzetközi Tanácsa képviseljék a palliatív ellátáshoz való jog ügyét.

Felhívást intéznek:

- a helyi és a nemzetközi palliatív szervezetekhez és egyesületekhez, hogy támogassák azt a fajta palliatív ellátási felfogást, amely nem csak a szakellátás kialakítására irányul, hanem az állami egészségügyi ellátás köré szerveződik.
- a fejlődő és a fejlett országok oktatási intézményei, klinikái és egyetemei számára, hogy az alapellátásban dolgozók részére megfelelő képzést és motivációt biztosítsanak a palliatív ellátást beépítésére a szolgáltatásaikba.

Palliative Care - A Human Right

Reményüket fejezik ki, miszerint:

- a közvélemény elismeri a palliatív ellátás iránti igény jogosságát, és a társadalmi megmozdulásokon való részvételével, a média megnyilvánulásokkal, illetve a jelen felhívás aláírásával támogatja a Prágai Kartában megfogalmazott elveket.

